

Ve volné a divoké přírodě: Potápění za hranicí vlastních možností

Moudrost: Tak jaký byl ten ponor? Byl to vlastně tvůj první ponor od té doby, kdy jsi dokončil kurz potápění na otevřené vodě, to muselo být docela vzrušující, nebo ne ?

Hloupost: No, člověče... K vraku a dovnitř až do jeho strojovny dole pod schody... Bylo to naprosto úžasné!!

Moudrost: Myslel jsem si, že tam jsou jen vraky ve velké hloubce? A ty ses odvážil vydat se dovnitř?!?

Hloupost: Ano, přitom jsem s tím vůbec nepočítal! Jen jsem následoval průvodce. Ale najednou se silně zhoršila viditelnost a zapletl jsem se do nějakých kabelů, takže jsem začal trochu vyšilovat, protože jsem měl málo plynu... byl jsem totiž v hloubce asi 40 metrů a plyn mi rychle ubýval! V tu chvíli jsem nevěděl, co dělat. Naštěstí se tam z ničeho nic objevil světelný paprsek nějakého dalšího potápěče. A ten mě uvolnil a zachránil, ani nevím jak..."

Moudrost: Panebože! A kde byl průvodce a ostatní potápěči?

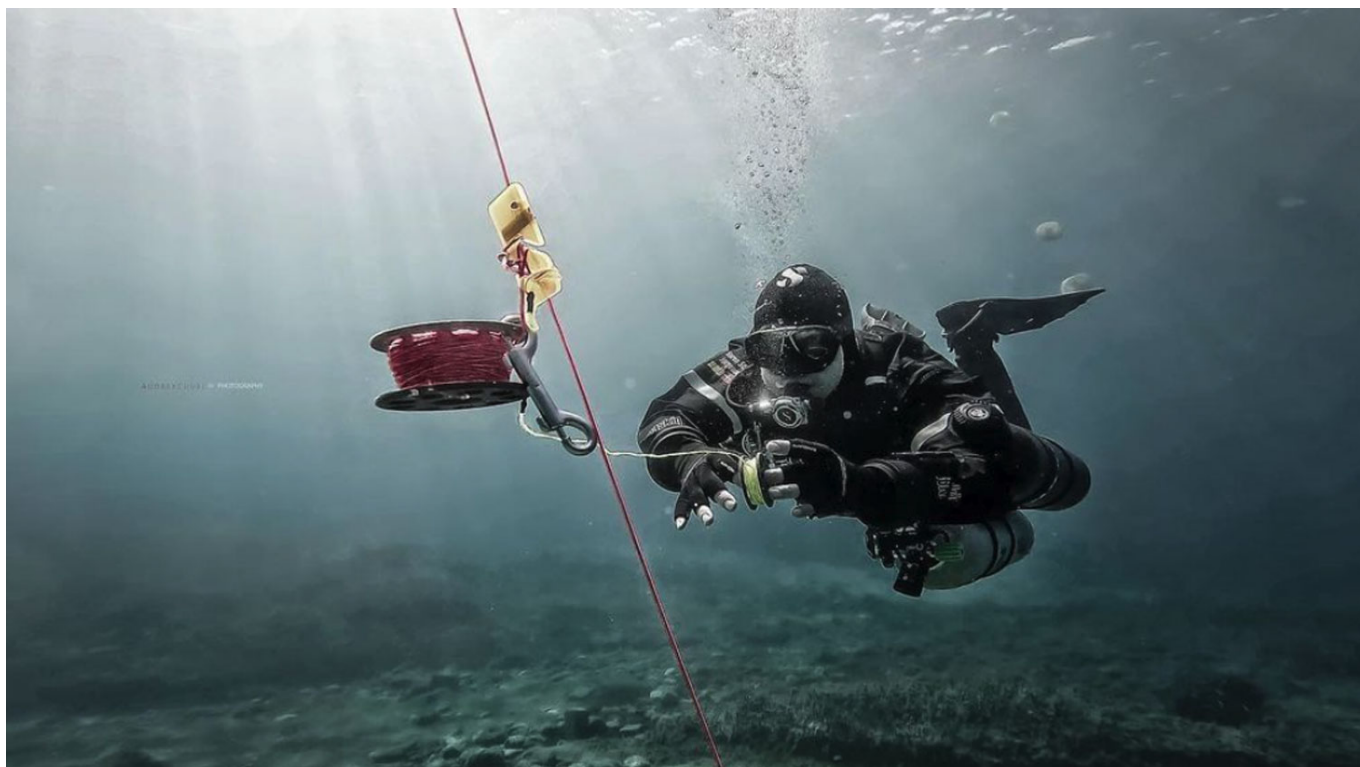
Hloupost: Nikde nikdo, byli jsme tam jenom já a průvodce. Připlatil jsem si něco navíc za výlet typu VIP! Na toho průvodce jsem pak narazil až na horní palubě vraku. Právě včas, aby se mohl se mnou podělit o svůj plyn! Měl jsem celkem kliku!

Moudrost: Jsi naprostý blázen, nebo máš jenom občas nějaký "úlet"?

Hloupost: Ale no tak... nebuď takový suchar! A víš, že tam je také skvělá jeskyně...?!

Když se podíváme zpětně na nesilnější zážitky naší potápěčské kariéry, většina z nás si alespoň jednou musela položit některou z následujících otázek: Co se právě stalo? Co všechno se mohlo stát? Co jsem měl udělat?

Naštěstí, jestliže jsme se dostali zpět na hladinu a mohli si takové otázky vůbec položit, nedošlo k žádným obětem. Tedy alespoň tentokrát ne. Existují samozřejmě i lidé, kteří nebudou zpochybňovat situace nebo vyhýbat se událostem, při kterých se mohou dostat až za své skutečné limity. Činí to možná z úplné neznalosti nebo z nedostatečných znalostí, možná z pýchy nebo svévole, anebo prostě nechtějí něco odmítnout a říct jednoduše ne.

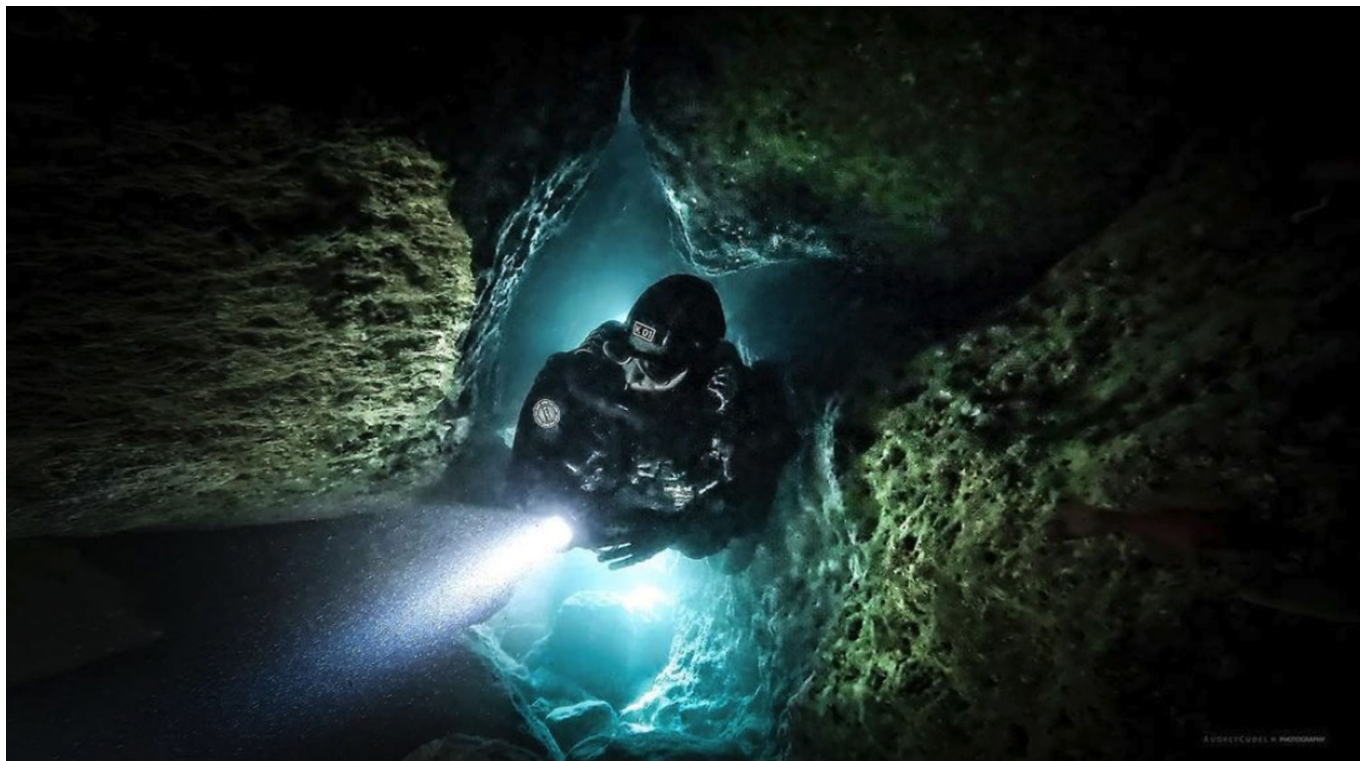
OSOBNÍ LIMITY

Potápěčské limity jednotlivce jsou podmíněny dvěma hlavními faktory, které spolu úzce souvisí: úroveň potápěčské certifikace a zónou pohodlí. Obojí je výsledkem jak tréninku, tak i získaných zkušeností. Certifikace sice není přímo nějaká záchranná vesta, ale když komfortní zóna potápěče přesahuje hranice jeho aktuální kvalifikace, vstupuje takový potápěč do volné přírody. Jinými slovy, do neznámé, vzrušující, ale nebezpečné zóny.

Potápěčská výuka spočívá alespoň částečně na analýze nehod. Jako taková si klade za cíl poskytnout člověku kognitivní protokol, což vlastně znamená doporučení řady akcí, které je třeba podniknout v reakci na potenciální problémy, které by mohly nastat během ponoru. Jedná se o osvědčený proces, který vysvětluje potápěčům dovednosti, díky kterým lze (vy)řešit problémy. A také se zmiňuje o konkrétním vybavení potřebném k podpoře takové činnosti.

Nikdo z nás se ihned po obdržení řidičského průkazu nekvalifikuje jako řidič závodního auta. Jednoduše jsme absolvovali minimální počet tréninkových hodin, což by mělo zaručit, že neohrozíme sebe ani ostatní, když se vydáme sami na silnici, a také, že nenarazíme do nějakého stromu. Totéž platí při potápěčském výcviku a následném vydání certifikační karty. Její praktický význam není vlastně žádný, ale mezi různé „speciality“, o kterých se člověk díky jejímu získání může dozvědět, patří hloubka, dekomprese, prostředí nad hlavou nebo studená voda, a to uvádíme jen některé nejdůležitější.

Potápěčský výcvik poskytuje jakousi komfortní zónu v rámci certifikačních limitů. Ale až následná praxe pomáhá stanovit a definovat naše vlastní osobní psychologické a fyzické limity v tomto rámci. Někteří potápěči pochopí, že tato činnost není ve skutečnosti jejich „šálkem čaje“ a vzdají to. Na tom není nic špatného, spíše naopak. Ostatní pokračují v dětských krůčcích a postupně maximalizují své zkušenosti tak, aby dosáhli vyšší úrovně. Skutečně problémoví jsou pak jedinci, kteří spadají mezi tyto dvě kategorie a dobrovolně se vydávají do (divoké) přírody. Pouze tím, že správně rozpoznáme své limity, se můžeme zdokonalovat a předefinovat hranice toho, co je pro nás možné a zvládnutelné.

ULTIMATIVNÍ POKUŠENÍ POTÁPĚČŮ

Potápěč, který úmyslně překročí své limity, buď sleduje pomyslný potápěčský grál, aniž by bral ohled na obsah a úroveň svého výcviku, nebo se řídí mentorstvím průvodce či instruktora, jehož domnělá moudrost a zkušenosti mu mají zajistit nesmrtelnost.

Jinými slovy, pokoušet se o dosažení zakázaného je součástí lidské přirozenosti a někteří nebojácní jedinci se někdy vydávají do divočiny dokonce i bez vnějšího působení ze strany průvodce nebo kolegy. Motivace je obvykle buď vnitřní, jako je zvědavost či vlastní ego, nebo vnější, když se podřizují tlaku ze strany kamarádů, stydí se říci ne, nebo chtějí vypadat opravdu „nezávisle“. Bez ohledu na motivaci však stále existuje určitá míra uvědomění, které potápěče upozorňuje na skutečnost, že by neměl být právě teď zrovna na tomto místě. Toto uvědomění je pro některé určitým způsobem produktivní a zdrojem větší opatrnosti, která částečně zmírňuje související rizika. A naopak, pro některé jiné jedince mění zvýšená míra stresu potenciální rizika ve skutečné výzvy a zážitky.

Potápěč, který překročí své limity neúmyslně, ignoruje jejich samotnou existenci, ať už z důvodu nedostatku vzdělání nebo „díky“ své hlouposti. Neznalost se vztahuje i na obsah dokladu definujícího příslušnou odpovědnost, ať už zůstal takový doklad nepřečtený, nebo byl podepsán naslepo při příjezdu do potápěčského zařízení. Zmíněný doklad zahrnuje i potvrzení o obnovené kartě potápěčského pojištění, která sice nezaručuje výsledek, ale může pomoci s následky, pokud nějaké nastanou. K povinnostem průvodce sice patří vědět, kdo je vlastně ve skupině a jakou má certifikaci, nicméně občas se objevuje tlak od kolegů, kterému se někteří potápěči podvolují, aby vyhověli ostatním, obzvláště v případech, kdy se to může týkat i výše spropitného. A konec konců také platí, že „potápěči se prostě chtějí bavit“!

Potápěčská střediska mají často na starosti celou organizaci skupiny vedené průvodcem. Vzhledem k tomu, že jde o podnikání, se často přiděluje skupina rozdílně zkušených potápěčů průvodci, jehož úkolem je potěšit zákazníky, ale především potěšit potápěčské středisko, aby si udržel svou práci. Jedná se o vysoce rizikový proces pro všechny zúčastněné strany. Na druhou stranu neznalost rizik, která jsou v sázce a zařazení do skupiny vedené průvodcem osvobozuje většinu potápěčů od kladení otázek, a rovněž je

může zbavovat určitého strachu. Naprostá absence povědomí o tom, co se děje, má pravděpodobně jedinou výhodu – nevytváří se další stres za předpokladu, že se nic nepokazí.

KDO SEJE VÍTR...

V životě potápěče hraje velkou roli jeho celkový přístup k tomuto druhu činnosti. Patří k tomu pochopení, analýza a férové uznání, že ponor neproběhl tak, jak měl, a to bez ohledu na následky. Chce to trochu odvahy zahájit konstruktivní diskusi s průvodcem nebo kolegou, ale i se sebou samým, když má člověk pocit, že i když se dnes vrátil, ponor prostě nebyl „v pořádku“.

Říká se, že lepší je bezpečnost než lítost, ale proč k tomu nedodat, lepší je litovat, než něco znovu a znovu opakovat. Ano, tento malý vrak vypadal zvenčí neškodně. Ano, údaje v počítači udávající hloubku se často stávají svatým grálem některých potápěčů. A ano, ta jeskyně byla prostě úžasná. Jakkoli to všechno může být pravda, ale jakou to má cenu, když se věci zvrtnou a člověk si uvědomí, že na to prostě nebyl připraven a ohrozil tím vlastní bezpečnost nebo bezpečnosti svého týmu. Vědec proslavený rovnicí $E=mc^2$ jednou řekl: „Jakmile přijmeme své limity, naučíme se je překročit.“

Moudrost: Tak jaký byl ten ponor? Byl to vlastně tvůj první ponor od té doby, kdy jsi dokončil kurz potápění na otevřené vodě, to muselo být docela vzrušující, že?

Uvědomělý přístup: „Člověče, cítím se hrozně. Vůbec jsem netušil, do čeho jdu. Před ponorem se průvodce zmínil o vraku a strojně, ale já jsem si to představoval úplně jinak. Věděl jsem, že to přesahuje můj limit, co se týče maximální hloubky, ale v podstatě to nikoho nezajímalo a já jsem slyšel, že ten vrak je naprosto úžasný... Tak jsem to chtěl vidět na vlastní oči...“

Moudrost: „Co se vlastně stalo?“

Uvědomělý přístup: „Následoval jsem průvodce, ale jak se dostal dovnitř, já nevěděl, co mám dělat. Tak jsem šel prostě za ním, jenže najednou se silně zhoršila viditelnost a já se zapletl do nějakých kabelů, takže jsem začal vyšilovat. Měl jsem málo plynu a na mém počítači červeně blikalo varování NDL (bez dekompresního limitu)! Vůbec jsem nevěděl, co si počít. Naštěstí se tam z ničeho nic objevil světelný paprsek nějakého dalšího potápěče. A ten mě zachránil, ani nevím jak...“

Moudrost: ‘Panebože! A kde byl průvodce a ostatní potápěči?’

Uvědomělý přístup: „Ten den jsem tam byl jenom já a průvodce. Zaplatil jsem něco navíc, abych s ním absolvoval soukromý výlet. Pak jsem se s ním setkal náhodou těsně předtím, než mi definitivně došel plyn...“

Moudrost: „Proboha!! To teda bylo až na hraně!?“

Uvědomělý přístup: “A představ si, že nabídl na následující den další ponor do nějaké jeskyně... Znělo to samozřejmě lákavě, ale okamžitě jsem to odmítl...“

Moudrost: „Co přesně řekl?“

Uvědomělý přístup: „No, vlastně nic konkrétního, a odpoledne se vydal s celou skupinou znovu k tomu vraku. Nevím, jestli s potápěním úplně neskončím.“

Moudrost: „To vlastně nemělo s řádným potápěním nic společného... Možná by ses měl znovu zamyslet, o co ti původně šlo a o co ti jde. Pokud tě potápění pořád baví, popřemýšlej o správném dalším výcviku a postupuj pomalu. A nezapomeň, že nejlepším průvodcem je vždycky tvůj vnitřní pocit. Kamaráde, jsem rád, že ses vrátil!“

O autorovi

[Audrey Cudel](#) se zabývá průzkumem jeskyní a je instruktorkou technického potápění. Specializuje se hlavně na výuku základů správného potápění s lahvemi po stranách těla a na nácvik jeskynního potápění v Evropě a v Mexiku.

Mezi potápěči je rovněž známá díky svým fotografiím z podvodního světa, na kterých zachycuje technické potápěče ve velkých hloubkách a v jeskyních. Její snímky zveřejňují časopisy jako Wetnotes, Octopus, Plongeur International, Perfect Diver, Times of Malta, SDI/TDI, a také se objevují v publikacích DAN (Divers Alert Network).

Překladatel: [Klement Hartinger](#)